

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
циклу професійної обов'язкової підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 27.08.2024 №2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми
навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації»

2024 рік

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Навчальний курс передбачає оволодіння здобувачами ґрунтовних знань у галузі соціально-психологічної реабілітації у відповідності з сучасними науковими уявленнями, умінь використовувати набуті знання під час вирішення проблем професійного характеру. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації» здобувач вищої освіти засвоює знання про основні етапи організації системи медико-психологічної реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій; принципи організації психологічної практики; основні принципи та критерії діагностики посттравматичних стресових розладів і розладів адаптації; сучасні методи реабілітаційної психології тощо.

Отримані знання допоможуть забезпечити творчість та ініціативу в професійній діяльності.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Амурова Яна Володимирівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту, доктор філософії (PhD)
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 213. Номер телефону: 0979788935
E-mail	amurova_yana@chipb.org.in
Наукові інтереси	Глибинна психологія, групова психокорекція, психоаналіз, психологічне консультування, психомалюнок та його використання в психологічній практиці
Професійні здібності	Навички навчання та викладання; організація та проведення наукових досліджень; ведення груп глибинної психокорекції; здійснення психологічного консультування з використанням психомалюнку
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор філософії (PhD) зі спеціальності 053 Психологія. Автор та співавтор понад 30 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у другий та четвертий вівторок кожного місяця з 14.00 до 15.00 в кабінеті №213. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Полягає в тому, щоб сформувати у здобувачів чітке уявлення про теоретичні і практичні аспекти процесу реабілітації людини, види реабілітації, досягти рівня наукової і професійної підготовки в цій галузі відповідно до державних та європейських стандартів; сформувати практичні навички використання психологічних методів та технологій в системі соціально-психологічної реабілітації фахівців екстремального профілю діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Обов'язкова професійна	
Навчальний рік	3-й	3-й
Семестр	6-й	6-й
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	3	3
загальна кількість годин	90	90
кількість модулів	1	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
лекції	20	6
семінарські, практичні	24	4
самостійна робота (годин)	46	80
Форма підсумкового контролю	залік	

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: загальна психологія, вступ до спеціальності, соціально-психологічний тренінг, соціальна психологія.

Постреквізити: практикум з екстремальної та кризової психології, екстремальна та кризова психологія, переддипломна практика, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПР 9

Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.	ПР 12
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПР 16
Складати та реалізовувати план надання психологічної допомоги, підтримки, відновлення, консультування населення та працівників з досвідом переживання кризових ситуацій для активізації ресурсів життєстійкості.	ФР 23

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 1
Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).	СК 8
Здатність дотримуватися норм професійної етики.	СК 10
Здатність застосовувати класичні та інноваційні методи психологічної допомоги особам, що опинилися у складних життєвих обставинах або пережили екстремальну ситуацію.	ФК 4

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психологічної реабілітації

Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію, її види, етапи, технології

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 2. Завдання психологічної реабілітації та фази реабілітаційного процесу

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти соціально-психологічної реабілітації

Тема 4. Особливості соціально-психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 5. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 6. Соціально-психологічна реабілітація осіб, постраждалих внаслідок бойових дій

Література: [Баз.: 1, 2, 6, 8. Доп.: 1-5, 8].

Тема 7. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які пережили полон та тортури

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 8. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які зазнали поранень та мають травматичну ампутацію кінцівок

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 9. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які виконували професійні обов'язки в умовах обстрілів

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Тема 10. Особливості створення програм соціально-психологічної реабілітації: підходи та методи

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1-3, 8, 10, 12, 15].

Підсумкова модульна робота

Залік

9. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостійна робота*	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психологічної реабілітації					
Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію, її види, етапи, технології	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 2. Завдання психологічної реабілітації та фази реабілітаційного процесу	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота

Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	24	6	6	12	-
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти соціально-психологічної реабілітації					
Тема 4. Особливості соціально-психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 5. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 6. Соціально-психологічна реабілітація осіб, постраждалих внаслідок бойових дій	10	2	2	6	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 7. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які пережили полон та тортури	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 8. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які зазнали поранень та мають травматичну ампутацію кінцівок	8	2	2	4	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 9. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які виконували професійні обов'язки в умовах обстрілів	10	2	2	6	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема 10. Особливості створення програм соціально-психологічної реабілітації: підходи та методи	10	2	2	6	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	62	14	14	34	-
Підсумкова модульна робота	2	-	2	-	-
Залік	2	-	2	-	-
Разом за модуль 1	90	20	24	46	-
Назви змістових модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостійна робота*	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психологічної реабілітації					
Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію, її види, етапи, технології	10	2	-	8	індивідуальна робота
Тема 2. Завдання психологічної	8	-	-	8	індивідуальна робота

реабілітації та фази реабілітаційного процесу					
Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання	8	-	-	8	індивідуальна робота
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	26	2	-	24	-
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти соціально-психологічної реабілітації					
Тема 4. Особливості соціально-психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями	8	-	-	8	індивідуальна робота
Тема 5. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою	8	-	-	8	індивідуальна робота
Тема 6. Соціально-психологічна реабілітація осіб, постраждалих внаслідок бойових дій	10	2	-	8	індивідуальна робота
Тема 7. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які пережили полон та тортури	8	-	-	8	індивідуальна робота
Тема 8. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які зазнали поранень та мають травматичну ампутацію кінцівок	8	-	-	8	індивідуальна робота
Тема 9. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які виконували професійні обов'язки в умовах обстрілів	10	2	-	8	індивідуальна робота
Тема 10. Особливості створення програм соціально-психологічної реабілітації: підходи та методи	8	-	2	6	презентація індивідуальних завдань
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	60	4	2	54	-
Залік	2	-	2	-	-
Разом за модуль 1	90	6	4	80	-

*Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації».

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія».

1. Історичний розвиток та сучасні тенденції в реабілітології.
2. Розвиток компетентностей психолога-реабітолога.
3. Ставлення до хвороби і здоров'я як чинник успішної реабілітації.
4. Вікові аспекти реабілітації.
5. Самотність як негативний чинник реабілітації.
6. Профілактика стресових розладів у військового персоналу.
7. Гіперопіка сім'ї як загроза реабілітації.
8. Особливості формування Я-концепції людини з особливими потребами.
9. Психологічна реабілітація осіб з патологічними залежностями.
10. Комплексний опис етапів психологічної реабілітації.
11. Робота з мотивацією у реабілітаційній психології.
12. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій.
13. Особливості самопомоги при реабілітації.
14. Психологічна реабілітація при кризових станах.
15. Особливості психологічної реабілітації осіб з фізичними травмами.
16. Важливість розуміння впливу стресових чинників на людину.
17. Робота з мотивацією як ключовий чинник психологічної реабілітації.
18. Реабілітація при хронічних соматичних хворобах.
19. Принципи реабілітації при психічних хворобах.
20. Кризи життєвих втрат.
21. Травми пережитого насильства.
22. Американський досвід психологічної допомоги військовослужбовцям і ветеранам війни.
23. Психологічна допомога родинам працівників ДСНС України в умовах війни.
24. Особливості використання музикотерапії.
25. Особливості використання арт-терапії.
26. Особливості використання казкотерапії.
27. Бібліотерапія її сутність і особливості застосування.
28. Особливості використання ароматерапії.
29. Особливості використання кольоротерапії.
30. Особливості використання ігротерапії.
31. Пісочна терапія, особливості її використання.
32. Іпотерапія – оздоровче лікування кіньми.
33. Каніс терапія – новий метод реабілітації.

34. Соціально-психологічна реабілітація в санаторних умовах.
35. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі фахівців екстремального профілю діяльності.
36. Засоби психологічного відновлення особистості працівників ДСНС України, які працювали в зоні бойових дій.
37. Протипоказання до проведення психологічної реабілітації фахівців екстремального профілю діяльності.
38. Диференційний діагноз проявів бойової психічної патології.
39. Показання до проведення психологічної реабілітації працівників ДСНС України.
40. Психодіагностичне забезпечення діагностики найбільш частих розладів психіки і поведінки в учасників бойових дій.
41. Набута безпорадність як психологічна складова особистості внутрішньо переміщених осіб.
42. Методи та техніки соціально-психологічної реабілітації у роботі з внутрішньо переміщеними особами.
43. Особливості психологічної допомоги людям, що пережили полон та тортури.
44. Основні принципи та критерії діагностики посттравматичних стресових розладів і розладів адаптації.
45. Організація системи соціально-психологічної реабілітації фахівців екстремального профілю діяльності.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчання заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

У навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, стандартизовані тести, виконання творчих завдань, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, виконання практичних завдань, доповіді.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання наведена в таблиці.

Таблиця відповідності 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання

100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи та заліку.

15. Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Загальна максимальна сума балів за видами занять	
Модуль 1	I. Поточний контроль			
	Лекції	10	0	0
	Семінари, (практичні заняття)	12-2	10*5	50
	Індивідуальні завдання	-	30	30

II. Підсумковий контроль			
ПМР	1	20	20
Залік	1	-	-
Разом за модуль 1			100

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу:

- поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять;
- оцінка (бали) за індивідуальну роботу;
- оцінка (бали) за виконання творчих робіт;
- підсумковий контроль успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів:

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

4 бали – завдання виконане повністю, але відповіді обґрунтуванні недостатньо.

3 бали – завдання виконане не в повному обсязі, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки

2 бали – завдання виконане частково, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс, технології психологічної допомоги та вміння їх застосовувати на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється шляхом проведення письмової контрольної роботи у межах залікового модулю дисципліни.

Кожен варіант підсумкової модульної роботи складається з двох завдань (теоретичного і практичного). Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

Сума балів за виконання одного завдання (як теоретичного, так і практичного) складає 10 балів:

10 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

8-9 балів – питання розкрито вірно, але обґрунтування відповіді недостатнє, професійна термінологія використана вірно.

6-7 балів – питання розкрито в цілому вірно, допущені помилки при аргументації, використана термінологія вірна.

4-5 балів – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, використана термінологія плутана.

2-3 балів – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

1-0 балів – питання не розкрито.

Примітка: зміст контрольних завдань та критерії їх оцінювання для здобувачів заочної форми навчання наведено у методичних вказівках щодо виконання контрольної роботи з дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації».

Підсумковим контролем успішності з дисципліни є залік, який полягає в накопичувальній оцінці в балах із засвоєння здобувачами навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, різних видів навчальних робіт на практичних заняттях, визначених робочою програмою.

Складання заліку здобувачами заочної форми навчання відбувається у формі захисту, виконаних ними самостійно індивідуальних завдань, виконання підсумкової контрольної роботи та виставлення підсумкових балів за навчальну дисципліну.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання дисципліни. Здійснюється шляхом складання здобувачами за результатами вивчення першого модулю дисципліни – заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з трьох завдань. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння

обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив поставлених завдань;

39-30 бали – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання індивідуальних завдань з дисципліни здобувачів: денної форми навчання здійснюється в діапазоні від 0 до 30 балів, заочної – від 0 до 60 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні

літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю;

сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної недоброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно.

Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до модульного контролю знань

1. Розкрийте поняття реабілітації.
2. Охарактеризуйте види реабілітаційних послуг.
3. Назвіть та опишіть етапи надання реабілітаційної допомоги.
4. Розкрийте технології надання реабілітаційної допомоги.
5. Виділіть місце реабілітаційної психології в системі психологічних дисциплін.
6. Розкрийте історичні корені реабілітаційної психології.
7. Визначте цілі реабілітаційного консультування.
8. Опишіть істотні характеристики реабілітаційного консультанта.
9. Розкрийте сутність і причини хвороб залежності.
10. Дайте визначення понять: наркоманія, залежність, зловживання.
11. Охарактеризуйте особливості реабілітації при алкогольній залежності.
12. Виділіть психологічні та психіатричні наслідки алкогольної залежності.
13. Розкрийте сутність психотерапії при алкогольній залежності.
14. Охарактеризуйте особливості реабілітації наркозалежних.
15. Дайте рекомендації для побудування стратегії поведінки в спілкуванні з наркоманами.
16. Розкрийте поняття суїцидальності.
17. Охарактеризуйте психотерапевтичний супровід суїцидентів.
18. Опишіть роботу реабілітаційного психолога з клієнтами з депресивними синдромами.
19. Опишіть яким чином відбувається діагностика депресивних реакцій особистості.
20. Розкрийте особливості проведення психотерапевтичних заходів при кризових станах.
21. Дайте рекомендації для організації і проведення реабілітаційних заходів для постраждалих при стихійних лихах.
22. Дайте рекомендації для організації і проведення реабілітаційних заходів для постраждалих при катастрофах техногенного характеру.
23. Дайте рекомендації для організації і проведення реабілітаційних заходів для постраждалих при воєнних діях.
24. Розкрийте відмінності при проведенні індивідуальної та групової психотерапії.

25. Охарактеризуйте гіпноз як метод реабілітаційної терапії.
26. Охарактеризуйте навіювання як метод реабілітаційної терапії.
27. Охарактеризуйте аутогенне тренування як метод реабілітаційної терапії.
28. Розкрийте особливості реабілітаційної психологічної допомоги при психічних порушеннях.
29. Перерахуйте методи реабілітаційної роботи що використовуються для допомоги клієнтів з психічними порушеннями.
30. Розкрийте особливості психотерапії метаболічних, ендокринних і післяопераційних психічних розладів.
31. Виділіть психічні розлади при епілепсії.
32. Охарактеризуйте психози при вагітності і у післяпологовий період.
33. Охарактеризуйте сексуальні функціональні розлади.
34. Опишіть особливості терапевтичних заходів при сексуальних розладах.
35. Перерахуйте сексуальні розлади.
36. Охарактеризуйте аспекти розвитку психосоматичних розладів.
37. Дайте характеристику психологічних факторів, що спричиняють виникнення психосоматичних захворювань та їх психологічні прояви.
38. Дайте характеристику лікуванню розладів органів дихання та травлення. Аутогенне тренування, тілесно-орієнтована терапія.
39. Охарактеризуйте навіювання та гіпноз як психотерапевтичні методики.
40. Розкрийте суть психодинамічного напряму психотерапії при психосоматичних захворюваннях.
41. Розкрийте особливості реабілітаційної допомоги при онкологічних захворюваннях.
42. Опишіть теорії виникнення і розвитку онкозахворювань.
43. Охарактеризуйте психологічний аспект реабілітації онкохворих: реабілітаційний потенціал та прогноз.
44. Виділіть основні методи психотерапії, що застосовуються у онкохворих.
45. Дайте характеристику проявам істеричного, неврастенічного та obsesивно-компульсивного неврозу.
46. Методи та техніки соціально-психологічної реабілітації у роботі з внутрішньо переміщеними особами.
47. Дайте характеристику гештальт-терапії, психодрамі, тілесно-орієнтованій терапії, нейролінгвістичному програмуванню як методам лікування неврозів.
48. Опишіть систему соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій.
49. Охарактеризуйте особливості соціально-психологічної реабілітації постраждалих осіб внаслідок бойових дій.
50. Опишіть особливості проведення реабілітаційних заходів з людьми, які постраждали при аваріях, катастрофах, воєнних діях.
51. Загальна характеристика соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які пережили полон та тортури.
52. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС

України, які зазнали поранень та мають травматичну ампутацію кінцівок.

53. Дзеркальна терапія при фантомних болях.

54. Загальна характеристика психотерапії хронічного болю.

55. Основи соціально-психологічної реабілітації працівників ДСНС України, які виконували професійні обов'язки в умовах обстрілів.

17. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.

3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.

6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.

18. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №565 (зі змінами).

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

Базова література

1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 246 с.

2. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знуцань в сім'ї до політичного терору. Львів, 2015. 416 с.

3. Коваль М. С. Дії підрозділів ДСНС України в умовах розвитку воєнного стану: навчальний посібник. Львів : ЛДУБЖД, 2023. 308 с.

4. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко та ін. 3-є видання, переробл. і доповн. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 359 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2; заг. ред. Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1; заг. ред. Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
7. Ромашин А. М. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах. Львів, 2014. 121с.
8. Самойленко В. Б., Яковенко Н. П., Петряшев І. О. Медична і соціальна реабілітація: підручник; 2-е вид., перероблене і доповнене. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. 464 с.
9. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ Віндрук. 2004. 102 с.
10. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція: навч. посібн. модульно-рейтинговий курс. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : ВД «Професіонал», 2007. 544 с.

Допоміжна

1. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах. Методичні рекомендації. Харків: Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України, 2014. 67 с.
2. Друзь О. В., Черненко І. О. Напрямки медико-психологічної профілактики постстресових психічних розладів у учасників локальних бойових дій. *Український вісник психоневрології*. 2017. Т. 25. Вип. 1 (90). С.45-48.
3. Дуб В. Реабілітаційна психологія: методичні матеріали до семінарських занять для студентів ВНЗ. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92с.
4. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник / Н. А. Агаєв, О. М. Кокун, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська, В. В. Остапчук, В. В. Ткаченко. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.
5. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями-учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
6. Мельник А. П. Психологічна реабілітація військовослужбовців, що перебували в умовах бойових дій. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2015. №4 (29). С. 100-105.
7. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. / за заг. ред Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
8. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 3: навчальний посібник / за заг. ред. Л. Гридковець. Київ: «СВАРОГ», 2023. 236 с.

9. Попелюшко Р.П. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій засобами природничої рекреації / Р.П. Попелюшко // Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психол. ім. Г.С. Костюка. Київ, 2015. Т.ХІ: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип. 13. С. 198-207.

10. Психоаналіз репродукцій художніх творів у підготовці психологів: навчальний посібник / Т. С. Яценко та ін. Дніпро, Київ, Інновація, 2018. 300 с.

11. Регіональний психологічний проєкт «Завжди поруч»: кращі практики (з досвіду роботи). [у 2-х ч.]. Ч. 1 / уклад. І. В. Марухина, Л. О. Кондратенко. Суми : НВВ КЗ СОШПО. 2023. С. 64

12. Сучасні форми та методи роботи психолога в кабінеті психологічного розвантаження персоналу ДСНС України: монографія / М. А. Кришталь, М. В. Фомич, Л. І. Мохнар, О. М. Дячкова, Т. В. Чередниченко. Черкаси: видавець Вовчок О. Ю., 2023. 198 с.

13. Ушакова І. М., Чернова О. В. Проблема психологічної реабілітації працівників ДСНСУ, які виконували свої професійні обов'язки в зоні збройного конфлікту. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2016. Вип. 19. С. 242-251.

14. Яценко Т. С. Діагностико-корекційні особливості глибинно-психологічної практики. *Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2010. № 29. С. 30-35.

Інформаційні ресурси

1. Довідник для фахівців структур морально-психологічного забезпечення. URL: <https://dovidnykmpz.info/psycho/psykholohichna-reabilitatsiia/>.

2. Протокол з діагностики та терапії ПТСР Національного інституту клінічної майстерності Великобританії (NICE). URL: <http://guidance.nice.org.uk/cg26>.

Розробник:

доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах,
доктор філософії (PhD)

Яна АМУРОВА